

CÙNG TẮT BIẾN...

Hoàng Ngọc Nguyên

Worst start to a year in nearly 20 years?

The Dow and S&P 500 are on track for the worst start to a year since 2000

Trong gần 20 năm qua, 2019 là năm chứng khoán bắt đầu tệ hại nhất

“Lâu đài” của Obama và “bức tường” bao quanh

Trong dịp cuối năm vừa qua, dường như người ta đã thấy le lói chút ánh sáng cuối đường hầm qua cảnh tượng âm ỉ của Nhà Trắng. Nói tóm lại, người ta đang chứng kiến nhiều chuyện không hay, nhưng càng không hay, càng hay. Cùng tắt biến. Biến tất thông. Thông tất cứu. Người đời vẫn nói thế.

Trong tuần lễ từ 10-15/12, thị trường chứng khoán đã mất hơn 1.000 điểm nơi chỉ số trung bình các ngành kỹ nghệ Dow Jones (DJIA). Mặc dù như các kinh tế gia vẫn nói, thị trường

chứng khoán không phải là nền kinh tế, nhưng thông thường nó thể hiện niềm tin của giới kinh doanh vào nền kinh tế. Bởi vậy, người ta quan ngại một cách có lý về sự đi xuống của chứng khoán trong thời gian gần đây. Một phần lý do này là người ta lo ngại cuộc chiến tranh mậu dịch. Mặc dù Tổng thống Donald Trump vẫn rêu rao “dễ lắm, đánh là thắng” và “đem lại sự công bằng” cho nước Mỹ lâu nay vẫn bị “bóc lột” trong quan hệ buôn bán với Trung Quốc, nhưng giới kinh doanh đương nhiên chẳng ưa chiến tranh. Mà thật ra, người bình thường cũng chẳng ai ưa chiến tranh - trừ phi trong một cuộc chiến cần thiết (war of necessity). Bởi vì đương nhiên, trong chiến tranh, người u đầu kẻ sung trán. Đừng chỉ nhìn sự sa sút nơi kinh tế Trung Quốc mà hể hả, mà hãy nhìn những vết thương của cuộc chiến này nơi bản thân mình. Thứ đến, chuyện công bằng này cũng chưa hẳn là “cần thiết”, mà chỉ là sự chọn lựa chưa phải lúc – theo các nhà kinh tế chuyên nghiệp. Thế nào đi nữa, Mỹ vẫn cần hàng Trung Quốc. Đánh thuế nhập vào hàng Tàu, một hậu quả đương nhiên là lạm phát, nhưng không hẳn vì thế mà Mỹ sẽ bớt nhập hàng. Bằng chứng là nhập siêu từ Trung Quốc vẫn tăng cao. Mình không muốn nhập hàng của người ta, làm sao mình xuất hàng được cho ai?

Chớ lấy chiến tranh làm trò chơi. Đó là vì sao mà mỗi khi có những dấu hiệu bất tường, không cần thiết, giới chứng khoán phản ứng một cách tiêu cực. Cách đây một năm, chứng khoán lên vùn vụt, người ta nghĩ rằng chẳng bao lâu chỉ số Dow Jones sẽ lên đến mức kỷ lục 30.000 điểm. Ngày 26-1, DJIA được 26.616 điểm. Thế nhưng từ ngày đó đến nay, chứng khoán chẳng lên nổi cho dù kinh tế tăng trưởng vẫn đều đặn. Đó chính là một cảnh báo với ông Trump: người ta muốn sự bình an. Thế nhưng tổng thống đã có suy nghĩ riêng. Ông không muốn người ta “dễ người”. Cho nên chứng khoán vẫn lên không nổi. Mức cao nhất gần đây nhất là 25.826 vào ngày 3-12. Ngày thứ sáu 14-12: 24.100.

Người ta nghĩ rằng ngày thứ hai đầu tuần 17-12, Tổng thống sẽ có một vài cái tweet phát biểu tích cực để tạo lập niềm tin trên thị trường chứng khoán khi mùa Giáng Sinh đã tới đầu ngõ. Mọi người đều lo rằng tháng 12 năm nay là tháng chứng khoán xấu nhất trong lịch sử - ít nhất là kể từ Đại Khủng Hoảng năm 1931. Cho nên người ta đều tập trung theo dõi chứng khoán ngày hôm đó. Kết quả: Dow Jones mất cả 510 điểm (khoảng 2%), chỉ còn 23.592. Ngày 19-12: 23.323. Và chiều ngày 20-12: 22.859 – là mức đạt được vào khoảng giữa tháng mười năm 2017! Chứng khoán cứ lên xuống như thế, đến ngày cuối năm 31-12: 23.327. Ngày 31-12-2017: 24.824. Ngày 4-1-2019: 23.433. Kết luận: năm 2018, chứng khoán sụt giảm tồi tệ nhất trong vòng 10 năm qua. Điều gì đã xảy ra khiến chứng khoán không vui?

Nói tóm tắt có thể có ba lý do chính. Thứ nhất, cuộc điều tra Nga-Mỹ thông đồng xem chừng đã đến đích và ông Trump ngày càng yếu ớt phủ nhận. Thứ hai, lá chủ bài của ông (xây tường) với quần chúng cuồng Trâm xem chừng không còn linh nghiệm. Thứ ba, ông chẳng nói gì được nữa về nền kinh tế “vĩ đại nhất” mà một tổng thống đã xây dựng được trong lịch sử.

Người ta đang theo dõi vụ án của cựu Cố vấn An ninh Quốc gia Michael Flynn của Tổng thống Trump mắc tội nói dối với FBI trong điều tra thông đồng với Nga. Phòng chừng tòa sẽ tuyên án trong ngày thứ ba 11-12 để xem ông có ở tù không, tù bao lâu. Người quan sát càng tin rằng cuộc điều tra sắp đến hồi chung cuộc, và kẻ chủ mưu của toàn bộ vụ án này khó có thể là ai khác hơn. Báo chí, truyền thông – không có biệt lệ – nô nức đưa ra những bài tổng hợp dài ghi nhận chi tiết cuộc điều tra của Biện lý Đặc biệt (special counsel) Robert Mueller đang lan khắp các tổ chức dính líu tới ông Trump. Tựa của bài trên tờ The Washington Post: Mounting legal threats surround Trump as nearly every organization he has led is under investigation (Những đe

dọa pháp lý đang gia tăng bao quanh ông Trump khi hầu như tất cả những tổ chức ông đã lãnh đạo đều đang bị điều tra). Bài báo kể ra: cuộc điều tra của biện lý Mueller về sự thông đồng với Nga trong bầu cử, điều tra về tài chánh vận động tranh cử (trong đó có chuyện lấy hàng trăm ngàn quỹ tranh cử để trả tiền trám miệng), tra vấn về ủy ban của Trump tổ chức đảng quang, truy tố việc Trump vi phạm Hiến pháp khi tiếp tục làm ăn với các chính phủ nước ngoài trong thời gian đã làm tổng thống, những vụ án liên quan đến chuyện làm ăn ở New York của Trump và mấy người con của ông, nhất là Quỹ “từ thiện” Trump Foundation mà ông Trump rút tiền chi thoải mái cho mình.

Như mọi người đã biết, ông chánh án liên bang đã không vội tuyên án ông Michael Flynn, mặc dù ông lên án ông Flynn đã “bán đứng nước Mỹ” khi nói dối với FBI trong việc tiếp xúc với chính quyền Nga (thay mặt cho ai?). Ông muốn ông Flynn hợp tác hơn nữa với người điều tra để có thể nhẹ tội. Về phần mình, ông Flynn đã bác bỏ quan điểm của ông Trump là ông Flynn “bị ép cung” cho nên có những lời khai “soạn sẵn”. Ông Michael Cohen, luật sư “chân tay” của ông Trump từ bao đời, nên còn được gọi là “fixer” (người thủ tục chuyên thay mặt chủ đi giải quyết những vụ kiện tụng rối rắm) nay đã bị án tù ba năm, vừa qua đã tự thân “mù quáng đi theo ông Trump”, nhưng Cohen cũng đã tiết lộ hết những chuyện Trump tính làm ăn ở Nga và móc nối với Putin. Chính ông Cohen là người đã lo cho ông Trump vụ của mấy cô Stormy Daniels và Karen McDougal. Ông Trump đã nói “trả tiền trám miệng” là chi tiêu bình thường, hợp pháp, nhưng trước đó, ông Trump cứ đóng kịch, chẳng biết gì mấy vụ thanh toán này. Luật pháp thì không cho ông dùng tiền tranh cử để làm chuyện đó, được coi là âm mưu “dẫn dắt lạc hướng” cử tri, và cử tri nay đã biết chuyện chắc chắn khó chấp nhận một ông tổng thống “chi tiêu” theo kiểu đó (cho dù những người cuồng Trâm vẫn còn nhắm mắt ca ngợi ông Trump rộng rãi dành nhiều tiền của mình để cho người nghèo và không cần tiền lương tổng thống!). Khi nói chuyện chi trả trám miệng là chuyện “bình thường”, có lẽ chỉ có người của ông đã quen với tư cách của ông là nghe được!

Vừa qua (ngày 19-12), CNN lại công bố một “letter of intent” (Thư xác định ý định), là một văn kiện ông Trump đã ký để khẳng định ông có kế hoạch đầu tư dựng lên một Tháp Trump (Trump Tower) ở Moscow. Trong tòa nhà mấy chục tầng lầu này, ông Trump định để dành hai tầng tặng ông Putin, và một tầng đặt tên là Ivanka dành cho công tác tiếp thị của con gái cưng, nay là “cố vấn đặc biệt” của Tổng thống (Bởi vậy Jared Kushner mới khen vợ mình Ivanka Trump là giỏi, điều động được người cha dỏ hơi của mình một cách dễ dàng, và còn tính chuyện sẽ ra tranh cử tổng thống sau này, sau khi cha mình xuống!). Trong thời gian tranh cử năm 2016, ông Trump vẫn nói ngon lành ông chẳng tính làm ăn gì ở Nga, và chẳng quen biết gì ông Putin cả. Nhưng thư ký của Putin lại đưa ra thư cảm ơn ông Trump có nhã ý mời ông Putin đến dự cuộc thi hoa hậu Miss Universe. Điều người ta đang nói là ông Rudy Giuliani, cựu thị trưởng New York, từng ra tranh cử tổng thống năm 2008, nay đã 75, vẫn xông ra làm trưởng luật sư chạy tội cho ông Trump, dám mở miệng nói ông Trump chưa hề ký vào “bản thảo” này – cho đến khi CNN đưa ra bức thư có chữ ký của ông Trump. Ông Giuliani nay đang được bầu làm “thằng khùng” thời đại (WP: Rudy Giuliani is the fool for our time).

Câu hỏi đương nhiên không chỉ là làm sao Tổng thống Donald Trump có thể ở yên được trong hai năm cuối này. Tờ National Enquirer, lâu nay đối với ông như “răng và mắt”, che chở, ngăn chặn bao nhiêu bài và tin xấu về ông (trong vụ người mẫu tạp chí Playboy Karen McDougal đòi đăng bài kể lại quan hệ với ông trong 10 tháng năm 2006, tờ báo này phải trả tiền

“nhuận bút” cho cô và không đăng bài này nữa - người Mỹ gọi là “catch and kill”). Nay tạp chí này đã thú nhận khoản tiền \$150.000 này thanh toán cho McDougal trong cuộc bầu cử năm 2016 để tránh “scandal” này nổ ra cho ông Trump!

Vấn đề là cuối cùng, người ta, ngay cả những người ủng hộ cuồng nhiệt ông Trump nay có thể nói gì trước một sự thật đương nhiên mà các cuộc điều tra giăng mắc như một mạng lưới bủa ra đều đang chỉ ra. Đó là chẳng ai có thể tin được Tổng thống Trump đã chẳng làm gì sai trái. Lý luận bình thường: Nếu ông chẳng làm gì sai trái, ông đã chẳng phải nói từng chập: “No collusion”, “Witch hunt”, “I did nothing wrong”... Sự thật thì ông đã làm nhiều chuyện phạm pháp trong cách ông mở ra quan hệ với người Nga, vừa tính chuyện kinh doanh có lợi vừa lôi kéo người Nga đã sẵn sàng liên kết “liên minh ma quỷ” để triệt phá bà Clinton trong cuộc bầu cử tổng thống của Mỹ năm 2016. Có ai thực tin là ông Trump không hề chủ định trong cuộc gặp gỡ giữa người Nga và người của ông Trump tại Trump Tower ở New York ngày 13-6-2016, nhất là cuộc gặp này do ông Paul Manafort “chủ động”, mà Manafort, lúc đó là trưởng ban vận động tranh cử cho ông Trump, đang bị kết án vì những chuyện làm ăn móc nối chính trị quốc tế theo kiểu xã hội đen. Những bí mật trong chuyện ông Trump đi Moscow năm 2013 tổ chức cuộc thi Miss Universe vẫn chưa thực đưa ra ánh sáng, những dấu hỏi điệp viên Anh Christopher Steele đưa ra chẳng phải là không có cơ sở.

Chúng ta nên hiểu rõ ông Trump. Ông đã quen làm chuyện phi pháp, một phần là vì ông không cần hay không thể phân biệt được giữa chuyện hợp pháp và phi pháp, mà chỉ cốt “được việc”. Một phần, ông tin rằng mọi chuyện rắc rối, phi pháp đều có thể được giải quyết khi có tiền và có “fixer”, biết “chạy việc”. Niềm tin không sợ có gì bất hợp pháp (“chỉ sợ lòng không bền” – nói theo “Bác”), chỉ sợ không tối đa hóa doanh lợi được thể hiện trong cuốn sách ông nhờ người ta viết “Art of the deal” (Nghệ thuật thương lượng), trong đó ông nhấn mạnh sự ngoan cố, lì lợm, bao giờ cũng chiến thắng.

Cái “nghệ thuật thương lượng này nằm ở trong chuyện xây tường hiện nay của ông. Một đàng, xây tường không chỉ là cách “đánh trống lảng”, làm người ta quên đi chuyện điều tra, mà còn thể hiện “chính sách di dân” của ông, đây là chính sách “ăn tiền” đối với cử tri “cuồng Trâm” (họ đang quyên tiền cho ông Trump làm tường, của ít lòng nhiều, nhưng ông đòi đến 5 tỷ, rồi mới đây ngẫu hứng leo thang 5.6 tỷ, trong khi họ chỉ mới có 4 triệu). Họ trung thành với ông, và ông trung thành với họ, là luật chơi, chỉ thể hiện được ở chuyện này. Nhưng mặt khác, vào lúc này mà chỉ nói chuyện xây tường thì đảng Dân Chủ đương nhiên “phá”, bất kể lời ông đe dọa “government shutdown”, và giới kinh doanh càng thêm bất an, tất chứng khoán sẽ bị ảnh hưởng nghiêm trọng. Bởi vậy mới có câu chuyện điên khùng tuần cuối năm này – cũng chẳng phải là lạ.

Sáng thứ hai, 17-12, ông tweet: "Anytime you hear a Democrat saying that you can have good Boarder Security without a Wall, write them off as just another politician following the party line. Time for us to save billions of dollars a year and have, at the same time, far greater safety and control!" (Khi nào ta nghe một người Dân Chủ nói ta có thể có một An ninh Trọ học mà không cần tường, hãy xem đây chỉ là thêm một nhà chính trị nữa đi theo đường lối đảng. Đã đến lúc chúng ta tiết kiệm hàng tỷ đô một năm, đồng thời có an toàn và kiểm soát cực kỳ lớn hơn). Ông Trump nổi tiếng hời hợt không học chính tả, cho nên ngày nào tweet cũng có lỗi. Ông lộn giữa “border security” là an ninh biên giới và “boarder security” là “an ninh cho người ở trọ”. Ngày thứ hai đó, vì thế, ai cũng nói chính phủ không tránh được việc đóng cửa và thị trường chứng khoán sẽ mất điểm mạnh. Đảng Cộng Hòa, không phải Dân Chủ, lo cuồng cuồng.

Ông Trump cũng biết thế, nên ngày thứ ba, ông đòi giọng: “Chính quyền không cần đặt vấn đề đóng cửa nữa, vì đã có cách kiếm tiền”. Bà Sarah Sanders phát ngôn của ông nói sẽ huy động các cơ quan chính phủ xem có dư khoản nào thì đập vào chi phí xây tường này. Đương nhiên giới chính trị ở Capitol Hill thờ phào, tính chuyện thông qua một ngân sách tạm và tức thì đề tránh đóng cửa chính phủ vào tối thứ sáu 21-12. Chứng khoán ngày 18-12 nhờ thế dè dặt lên chút đỉnh.

Nhưng ngày 19-12, Quỹ Dự trữ Liên bang công bố quyết định có tăng lãi suất nữa hay không, “thiện chí” của ông Trump không được đáp ứng, cho dù chủ tịch Quỹ hiện nay, Jerome Powell, là do ông Trump bổ nhiệm. Ông Powell cho rằng kinh tế vẫn tăng trưởng bình thường, do đó, Quỹ Liên bang phải tiếp tục chính sách lãi suất để chống lạm phát. Sáng thứ tư, Quỹ Liên bang tăng lãi suất căn bản lên đến mức 2.25-2.50%/năm. Đây là lần tăng thứ tư trong năm 2018. Và người ta ước tính rằng trong năm 2019 sắp đến, Quỹ này có thể tăng lãi suất nữa. Ông Trump tức thì gọi quyết định đó là “điên rồ”. Ông Powell đáp lại: “Không gì có thể ngăn cản chúng tôi làm những gì chúng tôi thấy đúng”. Diễn dịch: Chứng khoán hay ông Trump đều chẳng thể điều khiển được Ngân hàng Trung ương. Đó là lý do chứng khoán đi xuống mạnh hơn nữa trong hai ngày 19 và 20 tháng 12. Và ông Trump xem chừng cũng đang nổi giận, phát điên. Ông lại tố ông Powell tìm cách phá ông về mặt chính trị bằng cách làm cho kinh tế chậm lại.

Giải thích quyết định của ông chủ tịch Quỹ Dự trữ Liên bang, ông Alan Greenspan, cựu chủ tịch của Quỹ này trong cả 19 năm, đã cảnh báo rằng chứng khoán có cái lý riêng của nó, và đừng trông mong câu chuyện Wall Street hào hứng trong hai năm qua sẽ tiếp tục hay lập lại. Ông khuyến cáo giới đầu tư phải thận trọng (Investors should prepare for the worst) và phải “tìm nơi ẩn náu” (run for cover) trong thời gian tới.

Trong nỗi tuyệt vọng, ông Trump lại quay về với quần chúng cuồng Trump. Và ông trở giọng, không còn nói chuyện không cần tiền xây tường nữa, không còn khẳng định “Tôi chỉ muốn đóng biên giới, tôi không muốn đóng chính phủ”. Nay Ông nói như cũ: “Tôi phải giữ lời hứa với cử tri”. Không tiền, không ký! 5 tỷ đô la là giá chót. Ngày cuối năm 31-12, ông tweet: Mẽ đang trả tiền xây tường qua Hiệp định USMCA (về giao thương Mỹ, Mẽ và Canada)... nhưng 11 phút sau, ông lại nguyên rủa đảng Dân Chủ không hiểu được “chân lý tối thượng” của ông là giữa Mỹ và Mẽ cần phải có một bức tường “cổ điển” như Vạn Lý Trường Thành mà Tàn Thủy Hoàng tốn bao nhiêu xương máu của người dân để xây nên ngăn chặn “rợ Hung Nô”. Ông Trump còn phân bì va mách lẻo theo kiểu “cao cấp” của ông: “Tổng thống và bà Obama đã xây và có một bức tường cao 10 feet (khoảng 3 mét) bao quanh lâu đài/khu vực của họ ở D.C. Tôi đồng tình, hoàn toàn cần cho an toàn, an ninh. Hoa Kỳ cũng cần tương tự, mô hình hơi lớn hơn! (President and Mrs. Obama built/has a ten foot Wall around their D.C. mansion/compound. I agree, totally necessary for their safety and security. The U.S. needs the same thing, slightly larger version!). Trong ngày đầu năm, báo chí “fake news” đều đăng bức hình chụp mới nhất ngôi nhà ông Obama đang ở. Chẳng có hàng rào hay bức tường nào cả. Hóa ra ông Trump lại bắt chước Thằng Người Gõ nữa rồi cho nên mũi cú dài ra mãi.

Quan điểm bên Dân Chủ: Border security, yes! Border wall, No! Về an ninh biên giới, Dân Chủ đã đồng ý một ngân sách 1.3 tỷ. No more and no less. Và họ đã chọn ngày 3-1, ngày Hạ Viện tân cử nhóm phiên đầu tiên, đảng Dân Chủ đã nắm đa số, là ngày bỏ phiếu cho dự luật ngân sách mới nhằm chấm dứt đóng cửa chính phủ. Nhưng đương nhiên, còn hai trở lực chính mà ai cũng thấy: Thượng Viện do Cộng Hòa nắm đa số, và ông Trump trong Tòa Bạch Ốc.

Giới phê phán có thể chỉ trích ông Trump vẫn “ngoan cố”. Đúng hơn, ông đang “cố thủ”. Ông cố thủ vì thực sự chẳng biết chuyện gì đang xảy ra cho ông, và ông có thực “ba đầu sáu tay” như ông cứ tự cho hay chăng. Tờ Washington Post đăng một bài quan điểm “Trò đóng cửa chính phủ của Trump là một hành vi ngu xuẩn không cần thiết”. Nhật báo này sai lầm. Không có sự ngu xuẩn nào là cần thiết. Mặt khác, làm sao WP thấy hết chuyện bên trong của ông Trump để nói cần hay không cần. Ít nhất, ông cũng phải chuyển dư luận qua hướng cái tường để họ quên đi những rối rắm khác, như chuyện Mỹ bàn giao Trung Đông cho Nga, và hàng ngũ của ông Trump đang nát bầy sau sự ra đi của hàng loạt viên chức cao cấp: Bộ trưởng Quốc phòng James Mattis, Bộ trưởng Tư pháp Jeff Sessions, Chánh văn phòng tướng John Kelly, Đại sứ Mỹ tại Liên Hiệp Quốc Nikki Haley.

Ngày 4-1, sau khi gặp bà tân Chủ tịch Hạ Viện Nancy Pelosi, Donald Trump nói sẵn sàng đóng cửa chính phủ hàng tháng, hay cả hàng năm nếu ông không có bức tường! Đúng là ông có vấn đề tâm thần nghiêm trọng. Nếu không khủng hoảng tâm thần ngày càng nặng, ông đã phải nghĩ đến chuyện “bình an dưới thế” trong mùa Giáng Sinh vừa qua!